

ROTTERDAM

Vallások és drogok

SZALKAI RÉKA

BERO BEYER FESZTIVÁLIGAZGATÓ EMLÉKEZETES PROGRAMMAL BÚCSÚZOTT.

A rotterdami fesztivál nézői számára a legmaradandóbb élményt alighanem a legjobb ázsiai játékfilmnek járó NETPAC-díjat elnyerő indiai-holland-szingapúri koprodukciós alkotás, a *Nasir* nyújtotta. A film a dél-indiai Tamil Nadu államban élő muszlimok és hinduk mindennapjairól, súlyos vallási ellentétükről ad drámai körképet. Arun Karthick tamil származású rendező érzékenyen és aprólékosan mutatja be főhőse, a szintén tamil, de a kisebbségi muszlim közösséghez tartozó Nasir családját, otthonát és munkáját. Mintha egy színes kelmét készítené, a rendező egyre több részletet, szálát sző bele a történetbe, mely menthetetlenül halad a végső, néma tragédia felé. A családban élő szellemi fogyatékos gyermek ellátása, vagy a rákbeteg testvér költséges kezelése, Nasir minden erejét igénybe veszi. Hősünk, aki egy méteráruüzletben dolgozik, több órát kénytelen utazni, hogy az előre megrendelt öltönyök kiszállításáért valamennyi fizetés-előleget kapjon: kisember nagy nehézségei ezek. Ráadásul, legutóbbi utazása során, a sok megrendelő közül csak egyetlen megrendelő veszi át a nemes kelmét, az ezért kapott pénz szinte semmire sem elég. A film pár nap története: az elefántfejű hindu istenség, Ganésa ünnepe miatt állandóan hatalmas a forgalmi dugó, a hangosbemondókból folyamatosan és vészt jósloán harsog az elvakult hindu vallásos szöveg, melynek egyik vezérszólamja természetesen arról szól: „vesszen az iszlám”. A történet Nasir erőszakos halálával ér véget: a sikertelen „öltönyküldetésből” éppen hazatérő muszlim férfit az ünnepségre nagy elánnal tartó hindu férfiak egyszerűen agyonverik. A tragédiát a rendező a filmtörténet

egyik leghosszúbb állóképével emeli csúcspontjára: Nasir egyedül fekszik a kihalt utcán, vérbe fagyva, gyilkosai magára hagyták. Egyszerre értjük meg az egyén sorsának katasztrófáját, és a végtelen szomorúságot, melyet a vallási ellentétekből származó gyűlölet és elvakultság mind a mai napig kivált.

A vallásos rituálék és megrögződések hasonló mértékben kaptak szerepet Bertrand Bonello *Zombi gyermek* című filmjében. A francia rendező, mindig is vonzódott a markáns, a film hangulatát alapvetően meghatározó helyszínnek felé (*Bordélyház, Eközben Párizsban*). Legújabb filmjében a hatvanas évek Haitijét veti össze egy elit lányiskolával a mai Franciaországban. A vallás ebben a filmben is jelentős szerepet játszik, hiszen a haiti résznek alapvető mozgatórugója az ottani ősi vudu-kultusz. Clairvius Narcisse esete valós történet: hirtelen halála után feltámadt, majd zombi-rabszolgaként dolgozott a cukornádültetvényen, míg meg nem szökött. Sok-sok évvel később, idős korára visszatért feleségéhez. Bonello megmutatja a zombi-kultusz mögött megbújó racionális magyarázatot: Haitin a hatvanas-hetvenes években különböző pszichedelikus hatást előidéző növények, drogok segítségével „zombisítottak” olyanokat, akik valakinek - általában befolyásos embernek - útjában álltak, akár anyagi okból, akár szerelemfáltás miatt. A halálszerű állapot után „feltámadó” ember a szerek hatására már soha többet nem tér magához: tudattalan test, zombi lesz. Napjaink párizsi internátusában találkozzunk Clairvius unokájával, a kamasz Melissával, akinek életét és gondolatait is átjárja a „zombiság”, de Bonello nem foglal egyértelműen állást, abban a kérdésben, vajon ez a nagypapa tragi-

kus sorsának emlékezete, vagy a Haitit átható természetfölötti mágia hatása. Az idő- és cselekménysíkok keverése sohasem állt messze Bonellótól, de e filmjében mindezt igazán mesteri szintre fejleszti, miközben a nagyszerű Yves Cape hipnotikus képeit aláfestő zenét is ő jegyzi. A francia rendező egyben kiváló muzsikus is.

A vallás vígasza helyett a drogokhoz menekülnek *Az esti óra* (*The Evening Hour*) főhősei. A napjaink gazdasági válságát megsínylő, noha egykor virágzó nyugat-virginai bányavárosban, Dove Creekben élő Cole (Philip Ettinger) hibaiba próbál tisztességes életet élni, az öregek otthonában kapott ápolói fizetéséből nem tudja a számláit kifizetni. Így aztán mellékes kereset után néz, a nyugdíjasoknak előírt morfium tartalmú fájdalomcsillapítókkal üzletel, hiszen erre viszont nagy a kereslet ebben a kiábrándító környezetben, ahol a fiataloknak, köztük Cole húgának, legjobb barátjának és barátnőjének (a Lars Von Trier rendezte *Nimfomániásból* ismert Stacy Martin) csak a szerek nyújthatnak megnyugvást, vagy éppen boldog pillanatokat. Noha Cole amúgy a világ legegységesebb ápolója, és őszinte szeretettel fordul az idős betegek felé, belebukik a város romlottságába, főleg, amikor a helyi rendőrséggel is szembeszáll legjobb barátja védelmében. A lezüllött, szétrohadt társadalmi környezet a mélybe rántja a legnemesebb lelket is. A rendező, Braden King több évet töltött Dove Creekben, hogy az ott élők mindennapjait minél hitelesebben ábrázolhassa, nagyon sok szerepre amatőröket, helyi lakosokat kért fel.

A filmnek Rotterdamban az úgy nevezett „Big Screen” („Nagy Képernyő”) válogatásban volt a premierje, a holland fesztivál idei egyetlen magyar játékfilmjének, Kocsis Ágnes *Édenének* a bemutatójával párhuzamosan: a szelekcióba leginkább olyan alkotások kerülnek be, melyek képi, zenei és dramaturgiai világuk miatt igazából mozivásznas forgalmazásra termettek. *Az esti óra* néhány órával a holland világpremier után debütált a Sundance Fesztiválon, hogy ott vetélkedjen a Zsúri Nagydíjáért, ami azért is nagy dolog, mert általában fordított a helyzet, és a szinte egy időben levő filmes seregszemlék közül inkább az Egyesült Államokból érkeznek az alkotások Rotterdamba. Idén a hollandok megelőzték a Sundance-t. •